

© Foto: Theo Baart

Het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BPL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BPL-regime.

In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BPL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:

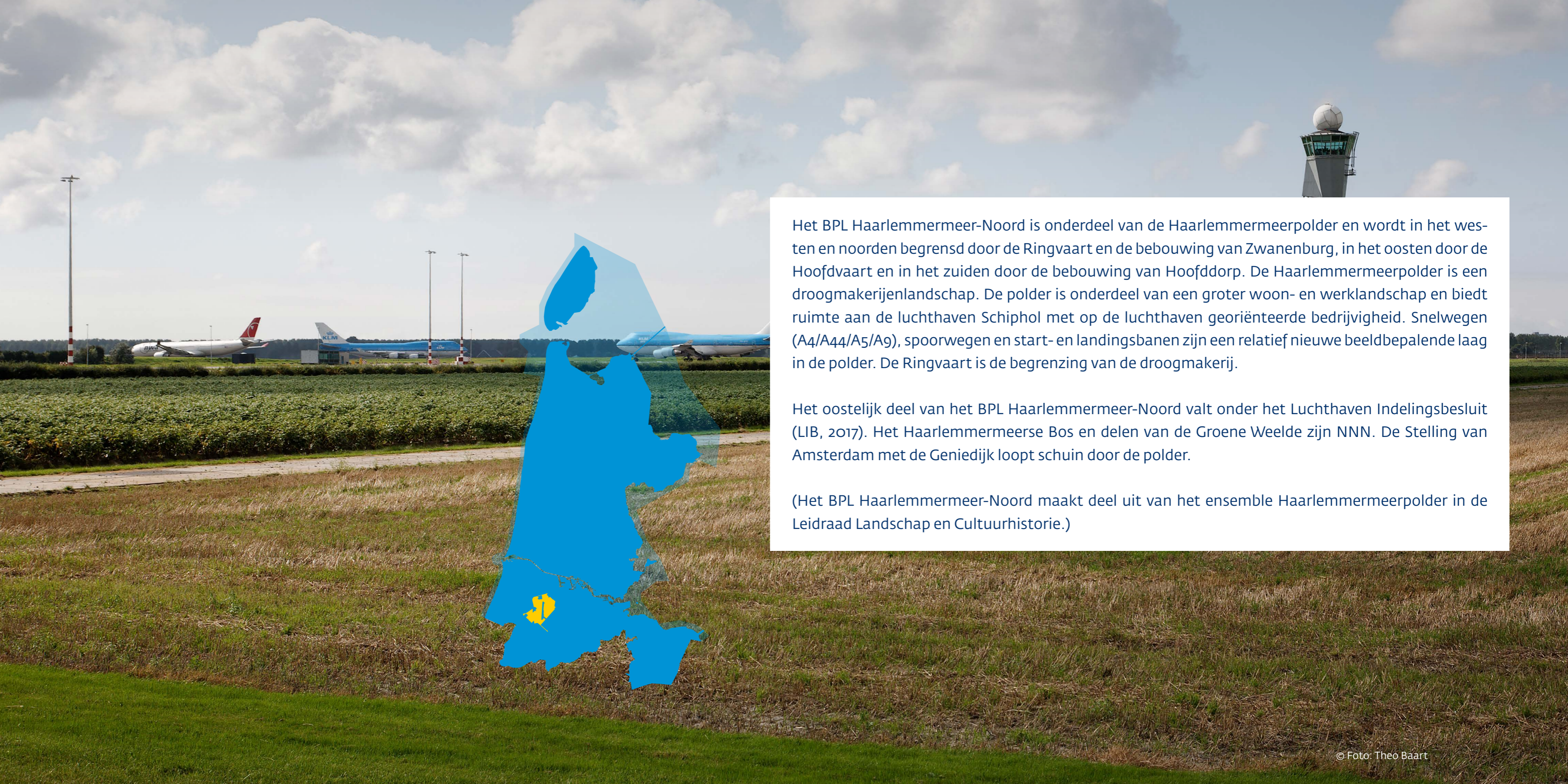
1. Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
2. Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
3. Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

© Foto: Theo Baart

Het BPL Haarlemmermeer-Noord is het noordwestelijke deel van de Haarlemmermeerpolder en vormt een belangrijke open ruimte tussen Haarlem, Hoofddorp en Amsterdam. Deze droogmakerij heeft een rechthoekige opbouw en verkaveling en wordt begrensd door de Ringvaart. Aan de noordwestzijde van het gebied liggen wat hoger gelegen restanten van venige bovenlanden, die herkenbaar zijn aan een onregelmatiger verkavelingspatroon. De Vijfde baan van Schiphol ligt middenin het gebied.

© Foto: Theo Baart

Het BPL Haarlemmermeer-Noord is onderdeel van de Haarlemmermeerpolder en wordt in het westen en noorden begrensd door de Ringvaart en de bebouwing van Zwanenburg, in het oosten door de Hoofdvaart en in het zuiden door de bebouwing van Hoofddorp. De Haarlemmermeerpolder is een droogmakerijenlandschap. De polder is onderdeel van een groter woon- en werklandschap en biedt ruimte aan de luchthaven Schiphol met op de luchthaven georiënteerde bedrijvigheid. Snelwegen (A4/A44/A5/A9), spoorwegen en start- en landingsbanen zijn een relatief nieuwe beeldbepalende laag in de polder. De Ringvaart is de begrenzing van de droogmakerij.

Het oostelijk deel van het BPL Haarlemmermeer-Noord valt onder het Luchthaven Indelingsbesluit (LIB, 2017). Het Haarlemmermeerse Bos en delen van de Groene Weelde zijn NNN. De Stelling van Amsterdam met de Geniedijk loopt schuin door de polder.

(Het BPL Haarlemmermeer-Noord maakt deel uit van het ensemble Haarlemmermeerpolder in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.)

© Foto: Theo Baart

© Foto: Theo Baart

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Onregelmatige verkaveling
bovenlanden

De Haarlemmermeerpolder is een droogmakerij met een rechtlijnige ruimtelijke opbouw en rechthoekige verkaveling. Enkele veenbovenlanden zijn opgenomen in de polder.

Beschrijving

De Ringvaart werd bij aanleg door de grillige oever van het Haarlemmermeer gegraven. Bij Vijfhuizen en Lijnden werden landtongen veenland ingesloten in de droogmakerij. Deze 'bovenlanden', zijn in de polder te herkennen door onregelmatige verkaveling, die afwijkt van de rechthoekige verkaveling elders in de polder.

Bij Vijfhuizen is het gebied goed bewaard gebleven door de aanwezigheid van een eendenkooi en een beschermingscirkel van 800 meter. Dit gebied is opgenomen in het NNN. De Kromme Spieringweg werd bij aanleg van de droogmakerij om deze eendenkooi heen gelegd.

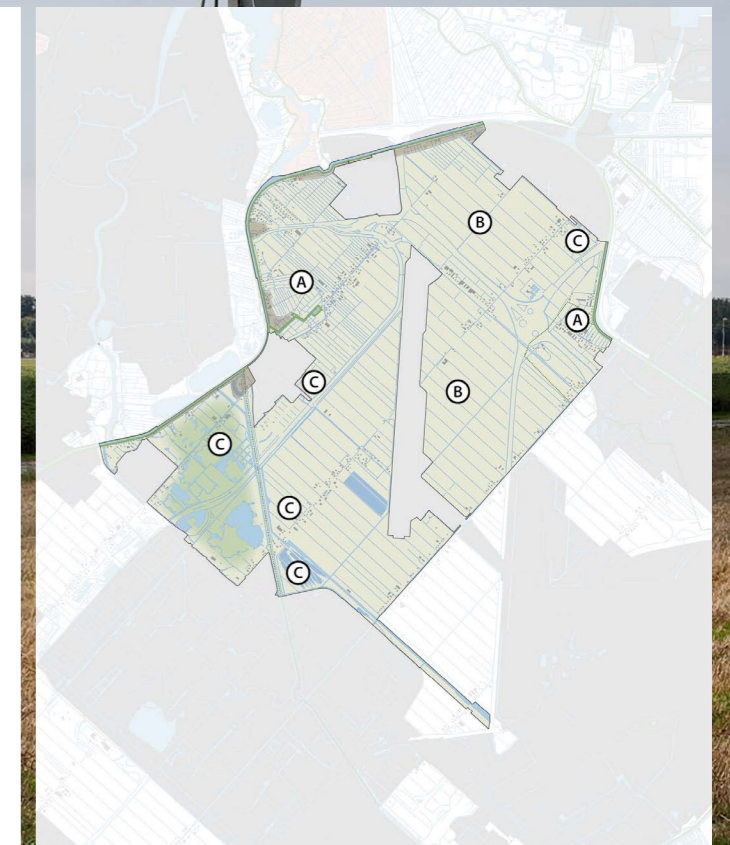
Bij Lijnden is de smalle veenverkaveling nog herkenbaar. Op andere plekken is het bovenland minder goed herkenbaar door de vele bebouwing.

Interpretatie en toetsing

De afwijkende verkaveling en bijbehorende waterhuishouding van de bovenlanden is cultuurhistorisch waardevol omdat deze de ontstaansgeschiedenis van de polder zichtbaar maken.

Ruimtelijke ontwikkelingen die het verkavelingspatroon wijzigen of ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen of wijzigen van sloten en andere waterlopen zijn in ieder geval een aantasting van deze kernkwaliteit. Ruimtelijke ontwikkelingen die de aanwezige hoogteverschillen significant wijzigen zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Eendenkooien hebben een landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde. Bij eendenkooien moet voldoende beplanting aanwezig blijven om de beslotenheid te behouden en de functie leesbaar te houden. Ook de openheid rond de eendenkooi moet in stand blijven. Wanneer aan deze condities niet wordt voldaan, is er sprake van aantasting van deze kernkwaliteit. Het dempen van de kooiplas is eveneens een aantasting van de kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- A. Onregelmatige verkaveling bovenlanden
- B. Rechthoekige opbouw en verkaveling droogmakerij
- C. Groengebieden met recreatieve functies

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Rechthoekige opbouw en verkaveling droogmakerij

De Haarlemmermeerpolder is een droogmakerij met een rechtlijnige ruimtelijke opbouw en rechthoekige verkaveling. Enkele veenbovenlanden zijn opgenomen in de polder.

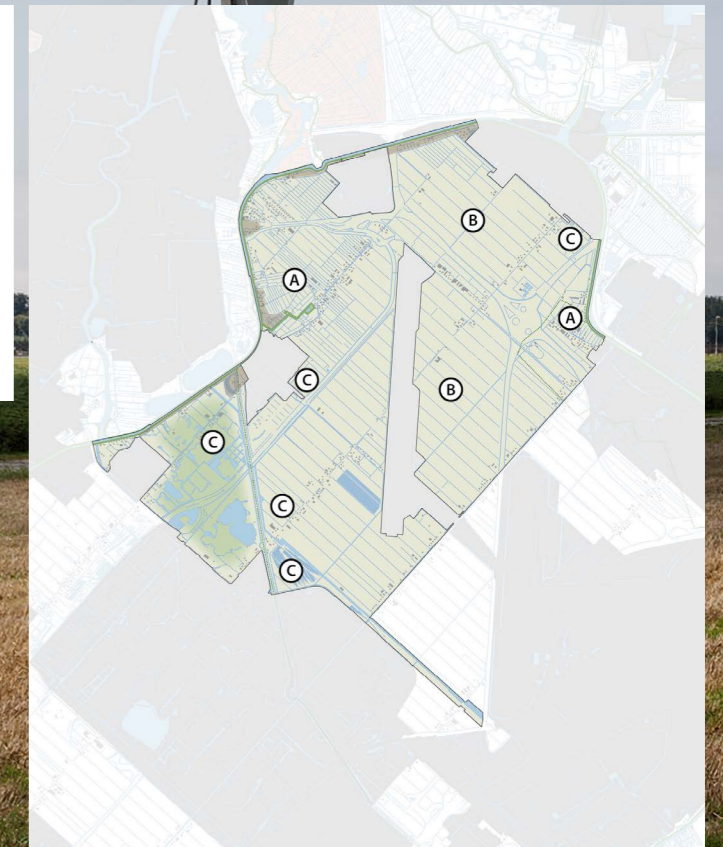
Beschrijving

De Haarlemmermeerpolder heeft een consequente rechthoekige opbouw. Het polderraster wordt gevormd door zes tochten haaks op de Hoofdvaart en vijf tochten evenwijdig eraan.

De afstand tussen de polderlinten is twee kilometer. Deze maat wordt opgedeeld door de tochten, zodat de kaveldiepte 1000 meter bedraagt. De oorspronkelijke kavelbreedte was 200 meter met om de drie kilometer een dwarsweg. Ondanks aanpassingen is het verkavelingspatroon nog steeds bepalend voor het landschap en de organisatie van het grondgebruik in de polder.

Interpretatie en toetsing

De rechthoekige opbouw en verkaveling van de polder is nog steeds goed zichtbaar en heeft een belangrijke cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Ruimtelijke ontwikkelingen die de kenmerkende vaarten, tochten, linten en dwarswegen en het onderliggend verkavelingspatroon respecteren worden niet beschouwd als een aantasting van deze kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- A. Onregelmatige verkaveling bovenlanden
- B. Rechthoekige opbouw en verkaveling droogmakerij
- C. Groengebieden met recreatieve functies

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Groengebieden binnen de polderstructuur

De Haarlemmermeerpolder is een droogmakerij met een rechtlijnige ruimtelijke opbouw en rechthoekige verkaveling. Enkele veenbovenlanden zijn opgenomen in de polder.

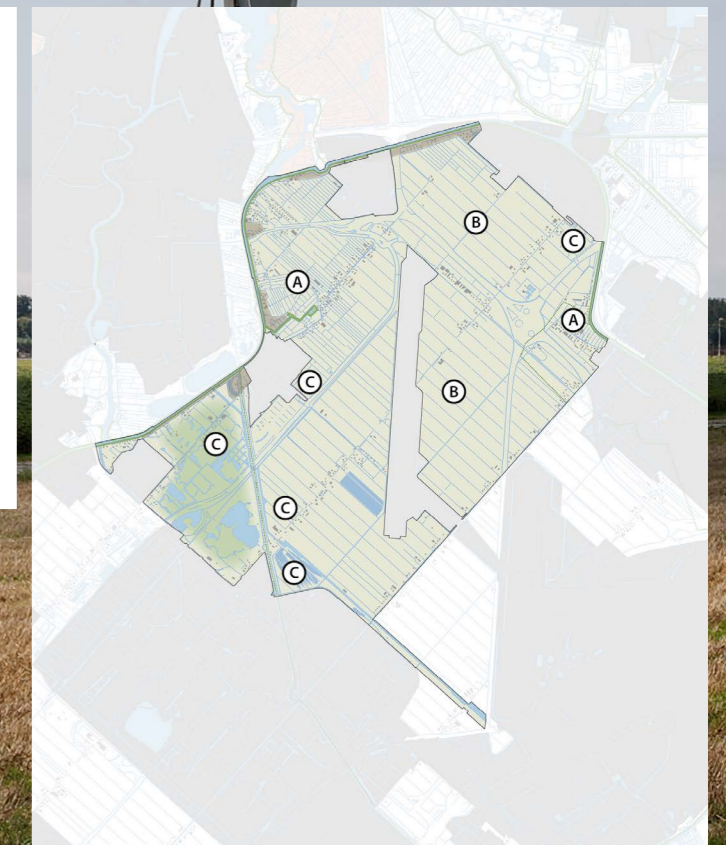
Beschrijving

In het BPL Haarlemmeer-Noord is een aantal groengebieden aangelegd met recreatieve en vrijetijd functies, waaronder Big Spotters Hill. De groengebieden zijn ontworpen binnen de structuur van de polder en liggen om het open middengebied rondom de vijfde baan volgens het concept van het 'Groene Carré'.

Het Haarlemmermeerse Bos en delen van de Groene Weelde zijn NNN. Langs de Drie Meerenweg (N205) is in de IJtocht een ecologische zone aangebracht.

Interpretatie en toetsing

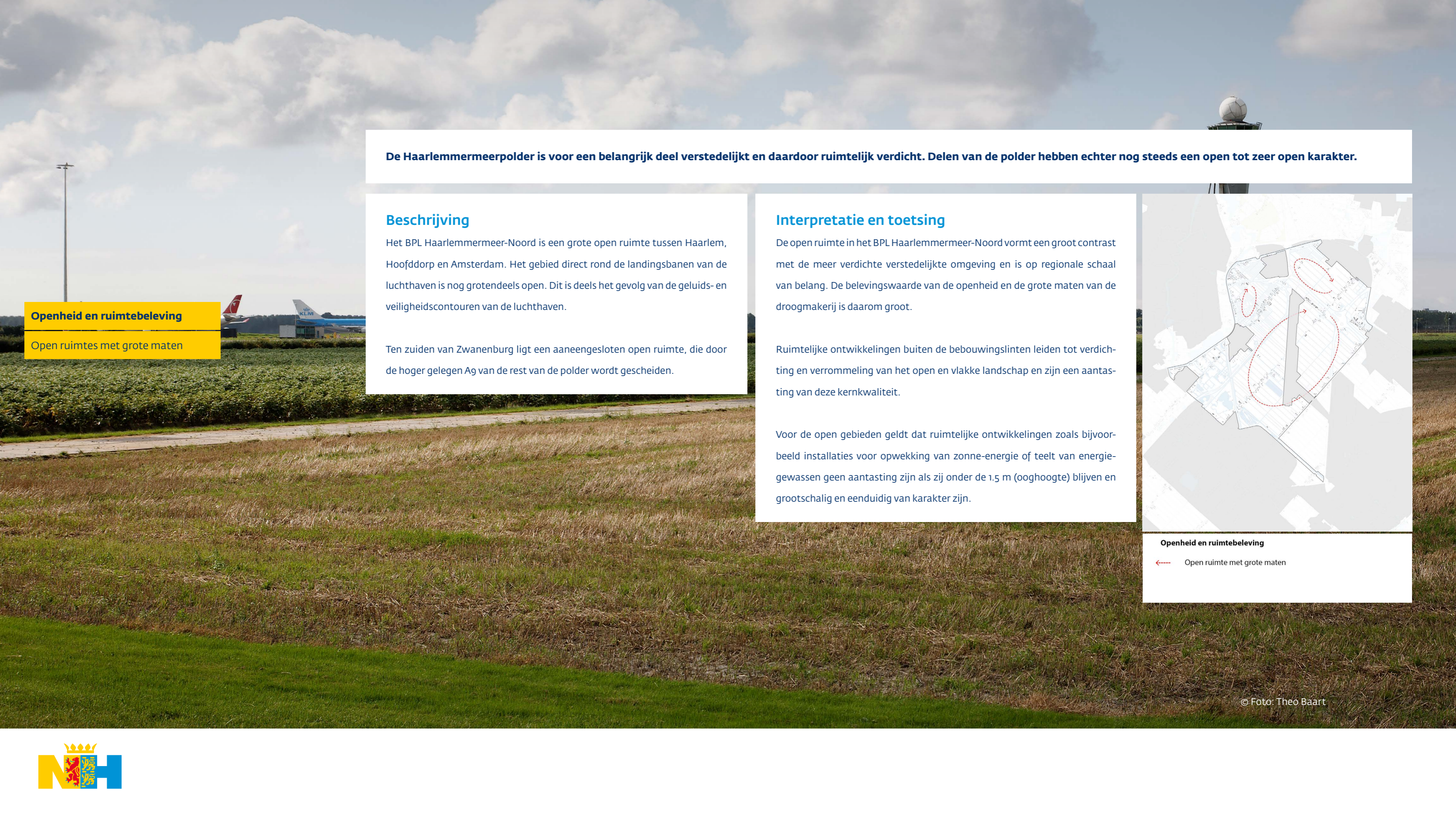
De groengebieden zijn aangelegd om de leefomgeving in de snel verstedelijkende Haarlemmermeerpolder te verbeteren en zijn deels aangelegd met compensatiegelden voor de vijfde baan van Schiphol aangelegd. De gebieden zijn niet onvervangbaar maar de totale oppervlakte en recreatieve kwaliteit mogen niet minder worden. Ook ruimtelijke ontwikkelingen die recreatieve en ecologische aansluiting tussen de gebieden verminderen worden als een aantasting van deze kernkwaliteit beschouwd.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- A. Onregelmatige verkaveling bovenlanden
- B. Rechthoekige opbouw en verkaveling droogmakerij
- C. Groengebieden met recreatieve functies

© Foto: Theo Baart

Openheid en ruimtebeleving
Open ruimtes met grote maten

De Haarlemmermeerpolder is voor een belangrijk deel verstedelijkt en daardoor ruimtelijk verdicht. Delen van de polder hebben echter nog steeds een open tot zeer open karakter.

Beschrijving
Het BPL Haarlemmermeer-Noord is een grote open ruimte tussen Haarlem, Hoofddorp en Amsterdam. Het gebied direct rond de landingsbanen van de luchthaven is nog grotendeels open. Dit is deels het gevolg van de geluids- en veiligheidscontouren van de luchthaven.

Ten zuiden van Zwanenburg ligt een aaneengesloten open ruimte, die door de hoger gelegen A9 van de rest van de polder wordt gescheiden.

Interpretatie en toetsing
De open ruimte in het BPL Haarlemmermeer-Noord vormt een groot contrast met de meer verdichte verstedelijkte omgeving en is op regionale schaal van belang. De belevingswaarde van de openheid en de grote maten van de droogmakerij is daarom groot.

Ruimtelijke ontwikkelingen buiten de bebouwingslinten leiden tot verdichting en verrommeling van het open en vlakke landschap en zijn een aantasting van deze kernkwaliteit.

Voor de open gebieden geldt dat ruimtelijke ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld installaties voor opwekking van zonne-energie of teelt van energiegewassen geen aantasting zijn als zij onder de 1.5 m (ooghoogte) blijven en grootschalig en eenduidig van karakter zijn.

Openheid en ruimtebeleving
← Open ruimte met grote maten

© Foto: Theo Baart

In BPL Haarlemmermeer-Noord liggen meerdere kenmerkende structuren: de Ringvaart en -dijk, de vaarten en tochten, de Geniedijk en lange polderlinten met dwarswegen.

Beschrijving

De Ringvaart/ringdijk is een beeldbepalende structuur voor de gehele droogmakerij. Deze verbindt een reeks dijkdorpen en buurtschappen en is een contrastrijke overgang tussen verschillende landschapstypen.

De ringdijk biedt een afwisselende beleving van doorzichten naar de polder en heeft een visuele samenhang met de Ringvaart. De Ringvaart heeft een recreatieve functie en is geliefd bij wielrenners.

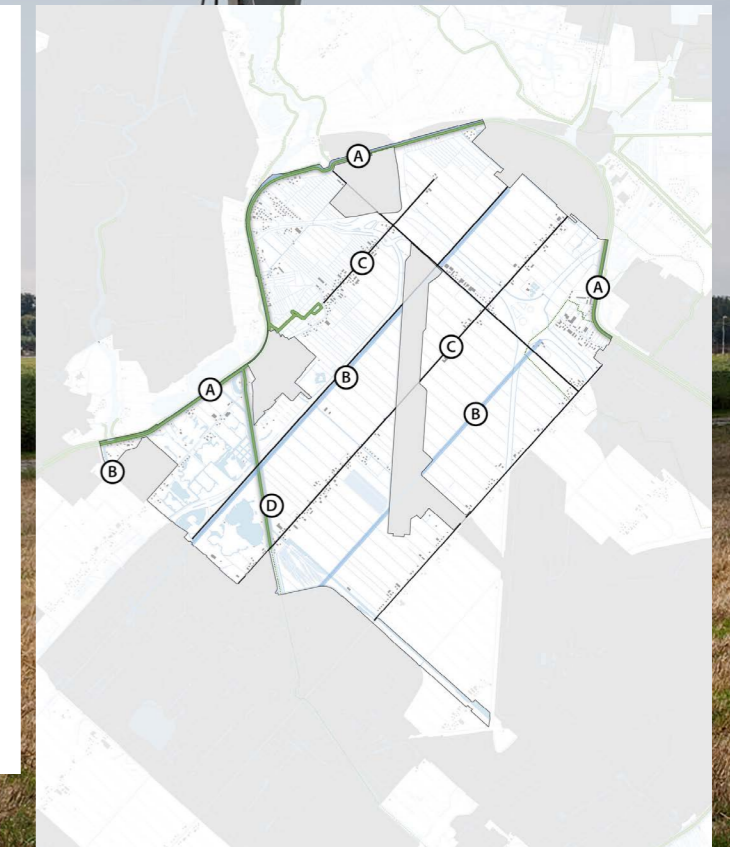
Aan de ringdijk staan aan het eind van de poldervaarten de historische gemalen van de droogmakerij.

Interpretatie en toetsing

De ringvaarten en ringdijken zijn waterstaatkundig, ruimtelijk en cultuurhistorisch waardevol voor Noord-Holland. Ze tonen de omtrek van de vroegere meren en zijn een omlijsting van de geometrische indeling van de droogmakerijen.

Het dwarsprofiel van de Ringvaart/ringdijk is kenmerkend en specifiek voor de Haarlemmermeerpolder. Ruimtelijke ontwikkelingen waarbij bijvoorbeeld het dijkprofiel wordt vergraven of het water wordt gedempt zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Dijkverbeteringen zijn mogelijk mits zij de continue lijn en het herkenbare dijkprofiel niet aantasten.

Ruimtelijke ontwikkelingen die de zichtbaarheid van de historische waardevolle gemalen en de relatie tussen Ringvaart, gemaal en poldervaart verstoren vormen eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke dragers

- A. Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder
- B. Hoofdvaart, Kruisvaart en tochten
- C. Lange polderlinten met dwarswegen
- D. Geniedijk

Ruimtelijke dragers
Ringvaart en ringdijk
Haarlemmermeer

© Foto: Theo Baart

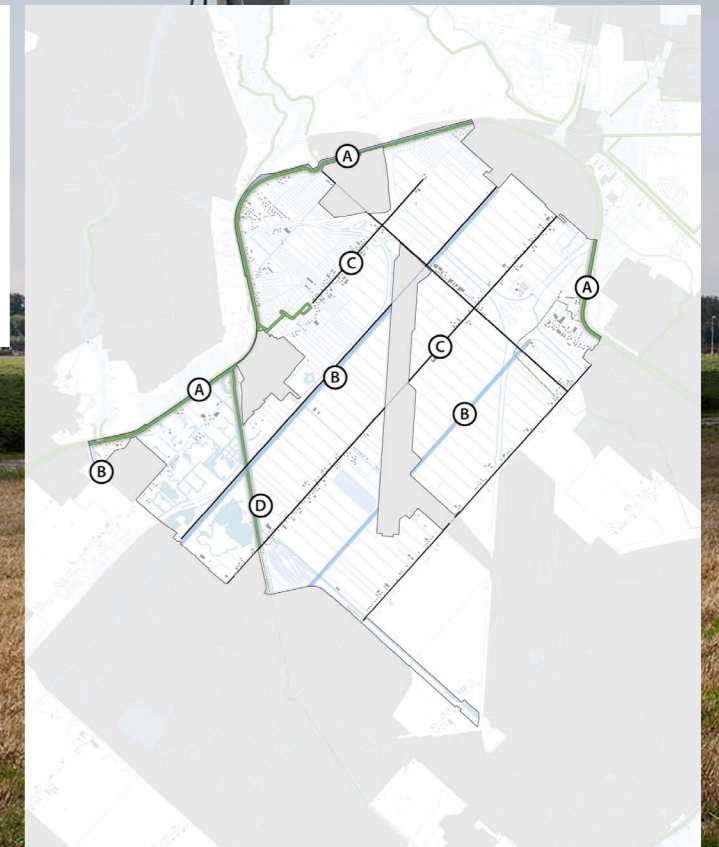
In BPL Haarlemmermeer-Noord liggen meerdere kenmerkende structuren: de Ringvaart en -dijk, de vaarten en tochten, de Geniedijk en lange polderlinten met dwarswegen.

Beschrijving

De Hoofdvaart (in de lengterichting) en haaks daarop de Kruisvaart vormen het assenkruis van de droogmakerij. Parallel aan deze lijnen liggen de tochten en polderwegen als onderdeel van de rechthoekige structuur. De Hoofdvaart is door de eenduidige opgaande beplanting de meest zichtbare drager.

Interpretatie en toetsing

De vaarten en tochten behoren tot de hoofdstructuur van de droogmakerij en zijn cultuurhistorisch waardevol. Ruimtelijke ontwikkelingen die het continue lineaire karakter van de waterlopen wijzigen vormen een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke dragers

- A. Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder
- B. Hoofdvaart, Kruisvaart en tochten
- C. Lange polderlinten met dwarswegen
- D. Geniedijk

Ruimtelijke dragers

Hoofdvaart, Kruisvaart en tochten

© Foto: Theo Baart

In BPL Haarlemmermeer-Noord liggen meerdere kenmerkende structuren: de Ringvaart en -dijk, de vaarten en tochten, de Geniedijk en lange polderlinten met dwarswegen.

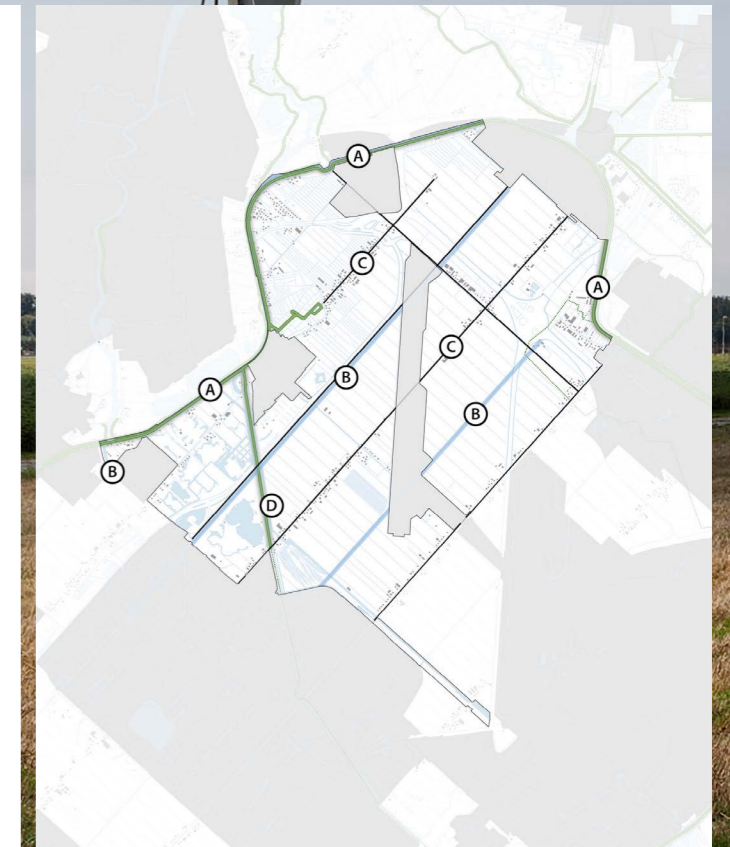
Beschrijving

Langs de Hoofdvaart en langs de parallel daaraan lopende polderwegen werden aan beide zijden de boerderijen gebouwd. De afstand tussen deze polderlinten is twee kilometer met dwarswegen om de drie kilometer. De dwarswegen zijn in principe onbebouwd. Langs de Schipholweg (vroeger Spaarnwouder Dwarsweg) was echter ter hoogte van Boesingheliede al kort na de ontginning sprake van bebouwing. Deze weg was voor de komst van de A9 een belangrijke verbindingsweg tussen Haarlem en Amstelveen.

Interpretatie en toetsing

De lange polderlinten en dwarswegen behoren net als de vaarten en tochten tot de cultuurhistorisch waardevolle hoofdstructuur van de droogmakerij. Ruimtelijke ontwikkelingen die de karakteristiek van het orthogonale raster van wegen en bebouwing verminderen vormen een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen in de linten zijn mogelijk mits er voldoende doorzichten in het lint blijven bestaan en zij zorgvuldig worden ingepast in de karakteristiek van het lint. Ruimtelijke ontwikkelingen die bestaande doorzichten volledig blokkeren zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Tweedelijnsbebouwing in de linten is ook een aantasting van de kernkwaliteit. Er is sprake van tweedelijns bebouwing als een nieuw gebouw niet ondergeschikt is aan het bestaande hoofdgebouw in het lint, als de ontsluiting van bebouwing parallel aan het lint gelegd wordt of wanneer bebouwing langs een nieuwe dwarsweg wordt ontwikkeld en 'hofjes' worden gecreëerd.

Ruimtelijke dragers

- A. Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder
- B. Hoofdvaart, Cruisvaart en tochten
- C. Lange polderlinten met dwarswegen
- D. Geniedijk

Ruimtelijke dragers

Lange polderlinten met onbebouwde dwarswegen

© Foto: Theo Baart

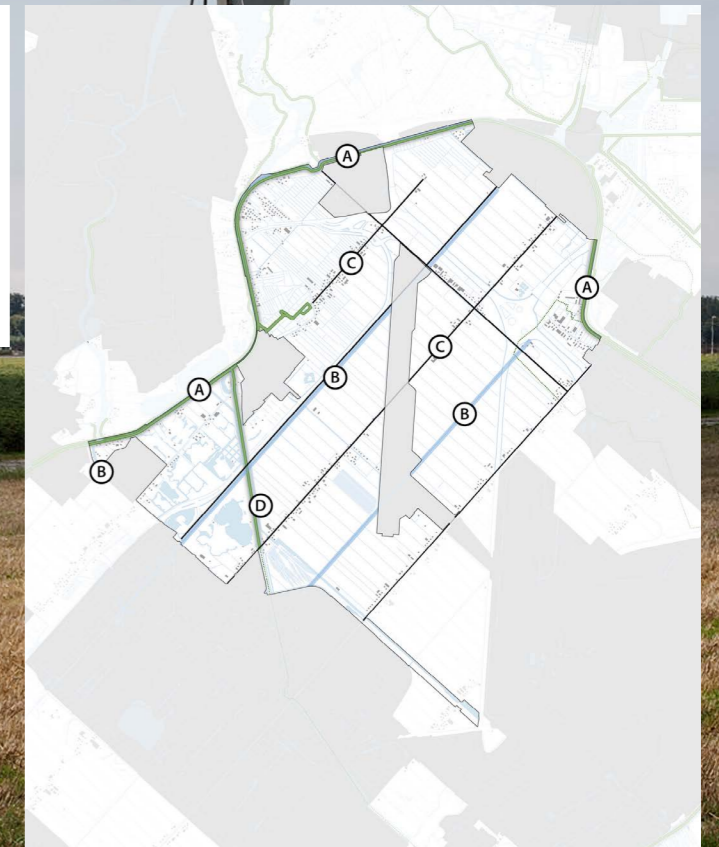
In BPL Haarlemmermeer-Noord liggen meerdere kenmerkende structuren: de Ringvaart en -dijk, de vaarten en tochten, de Geniedijk en lange polderlinten met dwarswegen.

Beschrijving

Schuin door de polder loopt de markante Geniedijk met ondersteunende forten bij 'accessen' ter hoogte van Vijfhuizen, Hoofddorp en Rijssenhout. De Geniedijk heeft een karakteristiek dwarsprofiel met een voor- en achtersloot. De Geniedijk maakt onderdeel uit van de Stelling van Amsterdam.

Interpretatie en toetsing

De Stelling van Amsterdam is UNESCO Werelderfgoed en heeft een eigen beschermingsregime waaronder de linedijk (Geniedijk), de forten en ook de schootsvelden van de forten vallen. Ruimtelijke ontwikkelingen die niet passen binnen de regels van dit regime zijn een aantasting van de kernkwaliteit.

Ruimtelijke dragers

- A. Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder
- B. Hoofdvaart, Kruisvaart en tochten
- C. Lange polderlinten met dwarswegen
- D. Geniedijk

Ruimtelijke dragers

Geniedijk

© Foto: Theo Baart